

NEDERLAND, ÉÉN DER GROOTSTE IMPORTEURS VAN HOUTPRODUKTEN

Dat Nederland weinig bos heeft, weet iedereen. Dat Nederland daardoor massaal hout en daaruit gemaakte halfprodukten moet invoeren, beseft allerm minst iedereen. Dat ons kleine land tot de grootste importeurs van hout en houtprodukten in de wereld behoort, komt velen zelfs ongeloofwaardig voor. Dat wij aldus voor onze voorziening met een heel belangrijke groep produkten sterk afhankelijk zijn van andere landen, vooral overzee, realiseren zich dan ook weinigen.

Wat voeren we in

Er zijn, behalve oervaderlandse artikelen als klompen, niet zo gek veel houtprodukten die we niet invoeren. We beperken ons in dit Bos en Hout Bericht tot de belangrijkste groepen. Ook het rondhout hoort daarbij, maar het leeuwendeel van de invoer bestaat toch uit halffabrikaten als gezaagd hout, plaatmaterialen, pulp en een scala van papier- en kartonsoorten.

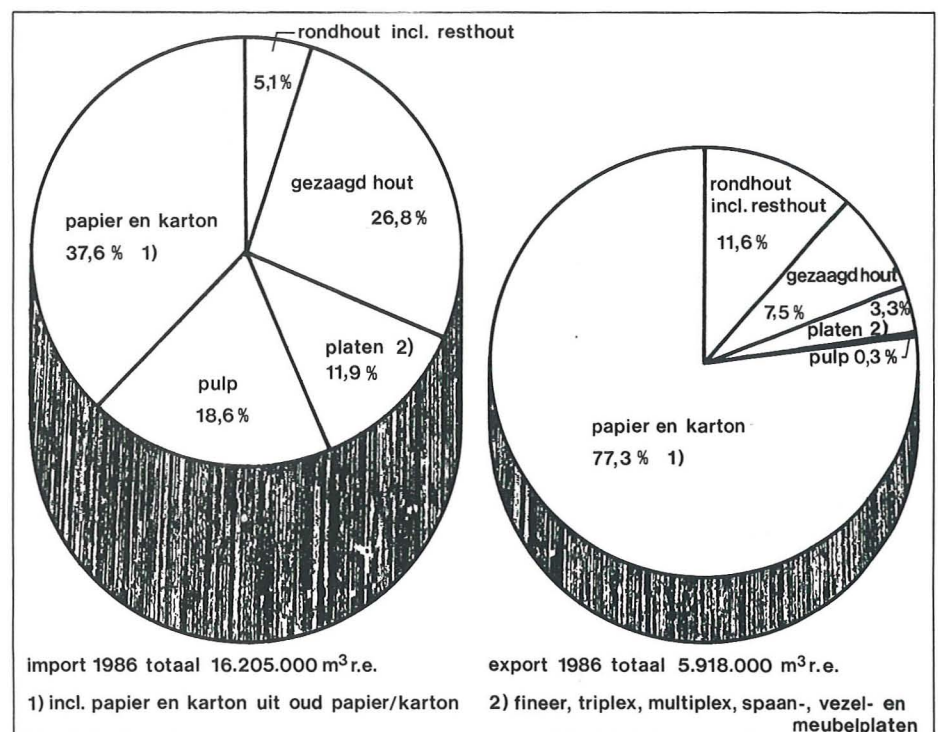
Figuur 1 geeft een beeld van de samenstelling van de import en, omdat we hem toch af en toe bij onze beschouwing moeten betrekken, de export. Om deze afbeelding te kunnen maken hebben we de hoeveelheden van de verschillende produktgroepen uitgedrukt in de hoeveelheden rondhout die voor hun productie nodig zijn. We spreken dan over equivalente m^3 rondhout (m^3 r.e.). Zo kunnen we namelijk de verschillende produktgroepen onder één noemer brengen. Uit figuur 1 blijkt zonneklaar dat gezaagd hout, papier en karton en, in iets mindere mate, pulp de belangrijkste invoerprodukten zijn. Daarmee ontstaat meteen de vraag waarom een houtarm land als het onze zo weinig rondhout, ruw hout invoert. Wellicht is een aanwijzing dat, voor zover wij het voor industriële verwerking invoeren, het vooral bestaat uit loofhout voor zagerijen en finerbedrijven en uit papierhout. Dat zou men als volgt kunnen verklaren. Tropisch loofhout was destijds alleen als rondhout te krijgen en moest hier dus wel verzaagd worden.

Ingevoerd papierhout was bestemd voor de krantenpapierfabricage, die elk land om strategische redenen binnen zijn grenzen wil hebben maar die alleen rechtstreeks uit hout kan plaatsvinden. In de – destijds veel grotere – behoefte aan gezaagd naaldhout en aan pulp voor andere papersoorten dan krantenpapier

kon door invoer echter ruimschoots worden voorzien. In de eerste decennia van deze eeuw hadden we nauwelijks een eigen hutoogst van enige omvang, noch van zware stammen noch van goed papierhout. Toen die oogst daarna geleidelijk wat meer op gang kwam bestond hij in het overwegend jonge bos hoofdzakelijk uit dun hout (dunningshout) dat voor het grootste deel door de mijnen als stouthout werd afgenomen tegen relatief aantrekkelijke prijzen maar dat als industriële grondstof nauwelijks werd verwerkt. Nu rondhout uit de tropen toenemend in de produktielanden zelf tot halffabrikaten zoals gezaagd hout en triplex wordt verwerkt, en nu de papierindustrie veel beter dan vroeger Nederlands rondhout kan verwerken, neemt de invoer van rondhout verder af. Beide fenomenen, de vervanging van de invoer van tropisch rondhout door gezaagd hout en de gedeeltelijke vervanging van ingevoerd papierhout door Nederlands hout zijn typerend voor de veel krappere geworden internationale rondhoutmarkt.

Iets over de export: Uit figuur 1 blijkt wel dat die voor het overgrote deel, rond drie kwart, uit papier en karton bestaat. Het gaat hierbij deels om andere soorten dan die wij invoeren. Voor zover ze niet uit

Figuur 1. De samenstelling van de import en export van hout en houtprodukten, uitgedrukt in equivalente m^3 rondhout.

B O S E N H O U T B E R I C H T E N

oud papier zijn gemaakt, naar schatting ongeveer 50%, bestaat hun grondstof grotendeels uit ingevoerde pulp en daardoor is een deel van de export toch weer afhankelijk van onze import! Overigens, ook oud papier dat in de exportproductie is verwerkt is deels afkomstig van ingevoerde pulp of ingevoerd papier en karton.

Hoeveel voeren we in?

We voeren heel veel houtproducten in! Dat blijkt uit een vergelijking met andere landen. Gebaseerd op de situatie in de jaren 1982 en 1983 nam ons land in de rijen van importeurs naar omvang van de invoer de volgende plaatsen in:

Gezaagd naaldhout	no. 6
Gezaagd loofhout	no. 3
Triplex	no. 5
Spaan- zowel als vezelplaten	no. 4
Houtpulp	no. 7
Papier en karton	no. 5

Per inwoner gerekend is Nederland (Singapore als typisch doorvoerland buiten beschouwing gelaten) zelfs de grootste importeur ter wereld!

Tabel 1 geeft een goede indruk hoe de invoer van hout en houtproducten zich heeft ontwikkeld: Van bijna 11 miljoen³ r.e. 20 jaar geleden tot bijna 15 miljoen m³ nu.

Om een indruk te geven in welke relatie de import van de verschillende produktgroepen tot hun verbruik staat, volgen hieronder Nederlandse verbruikscijfers voor 1985.

Rondhout	1.277.000 m ³
Gezaagd naaldhout	2.103.000 m ³
Gezaagd loofhout	812.000 m ³
(incl. dwarsliggers)	
Fineer	44.000 m ³
Triplex	444.000 m ³
Spaanplaten	496.000 m ³
Vezelplaten	148.000 m ³
Pulp	733.000 ton
Krantenpapier	384.000 ton
Druk- en schrijfpapier	628.000 ton
Ander papier en karton	1.424.000 ton

De stijging van de invoer in de afgelopen decennia is, globaal gezien, voor het grootste deel voor rekening van papier en karton gekomen, maar ook gezaagd loofhout leverde een belangrijke bijdrage evenals triplex en spaanplaten. De invoer van rondhout daarentegen is sinds 20 jaar geleden bijna gehalveerd. Daarvoor hebben we eerder in dit Bos en Hout Bericht geprobeerd een verklaring te vinden.

De invoer van gezaagd naaldhout heeft na de zeventiger jaren een ernstige tik

gekregen al is hij in 1986 weer wat opgekomen (2,23 miljoen m³ na 1,97 miljoen in 1984).

Dat de pulpimport niet toenam is deels gevolg van de inzet van oud papier, maar vooral de laatste tijd ook van een krappere wordende pulpmarkt. In ieder geval lag het niet aan het papierverbruik, want dat nam sterk toe. Het resultaat was een forse stijging van de invoer van papier en karton.

Hoewel we nog niet over de volledige invoercijfers van 1987 beschikken blijkt uit tabel 2 dat het beeld over het eerste halfjaar in vergelijking met dezelfde periode in 1986 geen wijziging van betekenis vertoont.

Even nog iets over de export. Het beeld daarvan is al geschetst. Als we 1 ton papier gemakshalve gemiddeld op 3.25

m³ r.e. stellen, een grove maar vrij redelijke benadering, leert tabel 1 via een eenvoudig rekensommetje dat onze uitvoer inderdaad – zoals al eerder vermeld – voor ruim 75% uit papier en karton bestaat. Dat was overigens 20 jaar geleden niet anders. De export is in de afgelopen 20 jaar gestegen van 2,4 naar 5,4 miljoen m³ r.e. Daarbij is echter, zoals al gezegd, veel papier en karton betrokken dat gemaakt is uit oud papier, naar wij aannemen 50%. De ingevoerde soorten papier en karton bestaan naar schatting voor slechts 10% uit oud papier. Dat betekent dat, als men de produkten op basis van oud papier buiten beschouwing laat, de netto-import aanzienlijk groter is geweest. Dat komt in tabel 1 tot uiting in de totaalcijfers voor hout en houtproducten.

Tabel 1 Ontwikkeling van de Nederlandse in- en uitvoer van hout en houtproducten¹⁾

A = gemiddeld voor 1966 t/m 1970
B = gemiddeld voor 1976 t/m 1980
C = gemiddeld voor 1984 t/m 1986

Produkt	Invoer			Uitvoer		
	A	B	C	A	B	C
Totaal rondhout ²⁾	1155	970	731	349	409	407
Zaaghout	438	370	301	21	59	34
Naaldhout	58	31	52	5	24	12
Loofhout	380	339	249	16	35	28
Vezelhout	394	298	142	135	185	275
Brandhout	77	53	120	40*	39	10
Ander rondhout	246	249	168	153	126	88
Resthout	9	107	204	58	220	284
Gezaagd hout ³⁾	2849	3437	2913	28	183	290
Naaldhout	2560	2529	2078	13	66	86
Loofhout	243	773	745	14	113	191
Dwarsliggers	46	135	90	1	4	13
Fineer	45	58	54	5	12	12
Triplex	110	438	493	15	43	40
Spaanplaten	269	578	480	16	73	42
Vezelplaten	259	117	157	43	37	16
Pulp	622	639	610	6	7	3
Mechanisch	65	57	29	3	1	-
Half-chemisch	1	3	14	-	-	-
Chemisch	510	545	534	3	6	3
Rayon-pulp	46	34	33	-	-	-
Papier en karton ⁴⁾	655	1263	1702	552	846	1244
Krantenpapier	166	305	300	40	26	78
Druk/schrijfpapier	171	348	514	158	241	389
Ander papier/karton	318	610	888	354	579	779
Totaal hout en houtproducten (1000 m ³ r.e.) ⁴⁾	10794	14518	14880	2391	3940	5377
Idem ⁵⁾	10585	14113	14327	1485	2544	3321

Geschat

¹⁾ Pulp en papier in 1000 tonnen, resthout in 1000 m³ r.e., andere in 1000 m³

²⁾ Incl. houtskool in r.e. (1 ton = 6 m³ rondhout)

³⁾ Incl. dwarsliggers

⁴⁾ Incl. papier en karton uit oud papier

⁵⁾ Excl. papier en karton uit oud papier

Bronnen: FAO, Min. EZ, CBS

B O S E N H O U T B E R I C H T E N

De waarde van de invoer

Ook de sommen geld die betrokken zijn bij de invoer van hout en daaruit gemaakte halffabrikaten zijn indrukwekkend. Daarover geeft tabel 3 uitsluitend. De jaarlijkse waarde van die invoer blijkt

te zijn gestegen van 1,6 miljard gulden 20 jaar geleden tot maar liefst 6,5 miljard gulden in de periode 1984-1986. Dat is ruim 3% van de totale Nederlandse invoer. Daarbij zijn niet de uit hout gemaakte eindprodukten betrokken, want dan zou men moeten denken aan ruim 3

miljard méér, en dan nog zonder boeken en ander drukwerk (invoerwaarde 1,1 miljard gulden).

In de eerste helft van 1987 steeg de importwaarde voor rondhout en halffabrikaten vergeleken met het eerste halfjaar van 1986 nog verder, van 3 miljard naar 3,4 miljard gulden.

Het aandeel van papier en karton in de totale importwaarde is het grootste, in de laatste jaren 50% en dat is aanzienlijk meer dan 10 jaar geleden toen het 37% was. Gezaagd hout nam in 1986 met 22% van de totale waarde voor zijn rekening (10 jaar geleden 32%), de gezamenlijke houten platen 13% (15%).

Uiteraard speelt de koers van vooral de dollar een rol van betekenis bij de waarde van de invoer; daarom zijn in tabel 3 gemiddelde koersen per periode aangegeven. In 1986 was de gemiddelde koers 2.45; de import beliep toen een waarde van 2,7 miljard dollar oftewel 6,7 miljard gulden.

Voor de waarde van de export geldt hetzelfde als voor de hoeveelheid: Een gigantisch aandeel van papier en karton, voor een groot deel uit oud papier gemaakt.

Tabel 2 Nederlandse in- en uitvoer van hout en houtprodukten 1e halfjaar 1986 en 1987¹⁾

Produkt	Invoer		Uitvoer	
	1e h.j. '86	1e h.j. '87	1e h.j. '86	1e h.j. '87
Rondhout	302	315	217	216
Resthout	72	78	90	124
Gezaagd hout ²⁾	1515	1601	147	113
- Naaldhout	1089	1076	40	52
- Loofhout ²⁾	426	525	107	61
Fineer	25	21	7	7
Triplex	345	356	30	26
Spaanplaten	245	279	16	21
Vezelplaten	86	85	9	11
Pulp	327	318	1	1
Papier/karton ³⁾	846	879	695	718
Totaal (1000 m ³ r.e.) ³⁾	7812	8041	2905	3026

¹⁾ Zie tabel 1

²⁾ Incl. dwarsliggers

³⁾ Incl. papier/karton uit oud papier

Tabel 3 Waarde van de Nederlandse in- en uitvoer van hout en houtprodukten (× 1.000.000 gulden, afgerond)

	Gem. 1966-70		Gem. 1976-80		Gem. 1984-86	
	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer
Rondhout	123	22	154	37	136	51
waarvan:						
Loofhoutstammen	67	6	93	12	82	10
Vezelhout	27	16	25	9	11	17
Paalhout (incl. mijnhout)	19	7	26	8	20	6
Houtafval	-	2	4	11	15	18
Gezaagd hout ¹⁾	545	10	1417	120	1452	253
waarvan:						
Gezaagd naaldhout	465	4	875	29	825	47
Gezaagd loofhout	74	5	516	89	604	201
Fineer	32	5	67	28	54	21
Triplex	63	14	333	53	469	51
Spaanplaten	60	8	199	36	232	29
Vezelplaten	55	7	52	12	87	9
Pulp	300	3	549	6	778	4
waarvan:						
Chemisch ²⁾	249	2	477	5	671	3
Mechanisch	19	1	34	1	25	-
Papier en karton	459	391	1640	1184	3295	2488
Krantenpapier	80	21	292	28	379	109
Druk- en schrijfpapier	143	164	563	407	1066	924
Ander papier/karton	236	207	785	769	1850	1455
Totaal	1637	462	4415	1487	6518	2924
Gemiddelde waarde US \$	3,57		2,17		2,97	

¹⁾ Inclusief dwarsliggers

²⁾ Exclusief rayonpulp

Bronnen: FAO, CBS

De herkomst van de invoer

Waar halen we onze invoer van hout en houtprodukten vandaan? Een niet onbelangrijke vraag nu, althans bij een aantal produkten, de aanbodkant op de wereldmarkt zich niet bepaald royaal ontwikkelt. Dat geldt nu al voor rondhout (heel sterk) en voor pulp.

Tabel 4 laat heel interessante ontwikkelingen in de laatste 25 jaar zien. We vatten ze kort samen.

- Het procentuele aandeel van **Noord-Europa** in de Nederlandse invoer van vele houtsortimenten en -produkten is aanzienlijk afgenomen. Dit geldt in wel zeer sterke mate voor rondhout. Vooral het in korte tijd verdwijnen van de invoer van vezelhout (in dit geval papierhout) uit Noord-Europa is spectaculair. Ook bij onze invoer van triplex, vezelplaten, pulp en papier is het Scandinavische aandeel sterk gedaald. Dit alles is mede een uitvloeisel van de ontoereikende eigen rondhoutvoorziening van Noord-Europa en van een toenemende verticale integratie in de eigen industrie.

De invoer van gezaagd naaldhout uit Noord-Europa is tot de tachtiger jaren op peil gebleven, nadien duidelijk gedaald maar maakt nog steeds het grootste deel uit van de totale Nederlandse import van dit produkt. Het is moeilijk te zeggen in

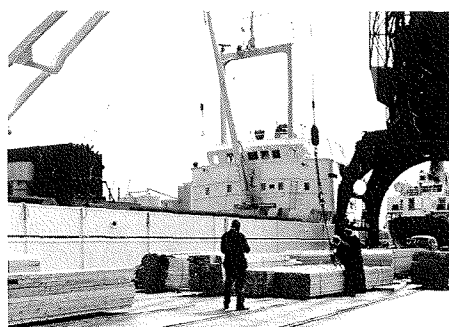
B O S E N H O U T B E R I C H T E N

hoeverre dit zich zal handhaven. Er kunnen voor Nederland en andere traditionele afzetgebieden voor Scandinavisch gezaagd hout problemen ontstaan doordat de vraag naar gezaagd hout vooral in de ontwikkelingslanden groeit en de tendens tot verdere veredeling van gezaagd hout in de produktiegebieden toeneemt.

– De rol die **Noord-Amerika** bij de Nederlandse invoer van houtprodukten speelt is tot de tachtiger jaren voor pulp, gezaagd loofhout en triplex in betekenis toegenomen. De toekomst van deze invoer is onduidelijk. In de eerste plaats doet Oost-Azië een steeds sterker beroep op hout en houtprodukten uit vooral de Westkust van Noord-Amerika. In de tweede plaats is Europa voor de belangrijkste Amerikaanse exporteur, Canada, tot dusverre voornamelijk een afzetgebied geweest voorzover dat land zijn produkten niet in de USA kwijt kon. Dat is overigens voor pulp wel aan het veranderen.

– De betekenis van de **Sovjet-Unie** voor onze invoer is in totaal gezien, zeer beperkt en zal eerder af- dan toenemen. Verwacht mag worden dat dit land zijn hout en halffabrikaten steeds meer voor eigen verbruik nodig zal hebben. Vooral het papierverbruik in de Sovjet-Unie zal aanzienlijk stijgen; het hoofdelijk verbruik ligt nu op nauwelijks 30% van het onszel!

– Van de ontwikkelingsgebieden neemt **Zuidoost-Azië** als leverancier van gezaagd loofhout, finer en triplex een belangrijke plaats in. In de loop van de komende decennia zal de invoer vanuit

Voor de voorziening met hout is Nederland sterk afhankelijk van andere landen, vooral overzee.

de ontwikkelingslanden door een groeiende consumptie in die landen zelf toenemend problematisch worden.

– Voorzover Nederland nog rondhout invoert komt dit voornamelijk en in een nog steeds toenemend percentage uit **andere EG-landen**, vooral van vlak over onze grenzen. Bij loofhoutstammen speelt ook Afrika een rol. In alle gevallen is echter sprake van een afnemende totaal-invoer, zowel bij vezelhout als bij zaag- en fineerhout. Dit is een gevolg van de al eerder gesignaleerde tendens het schaarser wordende rondhout in eigen land tot hoogwaardiger produkten te verwerken. Dit gaat in verscheidene landen in Zuidoost-Azië maar ook in Latijns Amerika en zelfs in Europa (Portugal) gepaard met exportverboden.

– Samenvattend: Rondhout en spaanplaten komen overwegend uit andere EG-landen, gezaagd naaldhout en krantenpapier vooral uit Noord-Europa, gezaagd

loofhout uit de ontwikkelingslanden en de EG. De laatste is ook een belangrijke leverancier van ander papier en karton dan druk- en schrijfpapieren. Bij de herkomst van pulp valt de afnemende rol van Noord-Europa op en de groeiende betekenis van Noord-Amerika.

Slotwoord

Het is voor een zo van invoer van hout en houtprodukten afhankelijk land als het onze van het grootste belang dat van jaar tot jaar wordt gevolgd hoe die invoer zich ontwikkelt naar omvang, samenstelling en herkomst en wat de problemen zijn die zich daarbij nu voordoen of in de toekomst zijn te verwachten. Dat vraagt inzicht in wat zich in belangrijke exportgebieden en in „concurrerende” importgebieden voordoet op het vlak van bospolitiek, handelspolitiek, industriepolitiek en andere beleidsterreinen. Het volgen van dergelijke ontwikkelingen, dergelijke trends vormt één van de permanente projecten van de Stichting Bos en Hout. Meer daarover vindt men in de verschillende publikaties van onze Stichting, vooral in het uitgebreide overzicht van de wereldhoutmarkt in het boek „De beschikbaarheid van hout”.

Ir. H. A. van der Meiden

Tabel 4 Herkomst van de import van hout en houtprodukten in Nederland in percentages van de totale import per sortiment of produkt

A = 1960; B = gem. 1968-'70; C = gem. 1978-'80; D = gem. 1984-'86

	EG (10)				Noord-Europa				Noord-Amerika				USSR				Ontwikkelingslanden							
	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D				
Zaag- en fineerhout																								
– Naaldhout	3	13	98	93	31	22	2	–	4	–	–	–	43	57	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Loofhout	31	30	44	49	–	–	–	–	–	–	1	–	–	–	–	–	68	68	54	50	–	–	–	–
Vezelhout	–	15	68	100	78	6	–	–	22	49	6	–	–	29	26	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gezaagd hout																								
– Naaldhout	3	6	5	13	69	69	72	60	1	3	3	1	15	9	9	12	–	–	–	–	–	–	–	–
– Loofhout	39	36	17	20	–	–	–	1	–	–	11	5	–	–	–	–	41	63	71	72	–	–	–	–
Fineer ¹⁾	15	27	31	22	39	–	–	1	–	–	12	1	7	–	–	–	7	14	34	24	–	–	–	–
Triplex	14	44	27	29	37	10	7	8	–	19	29	25	7	10	1	2	8	10	28	31	–	–	–	–
Spaanplaat	97	95	97	96	1	1	1	1	–	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Vezelplaat	31	32	28	23	65	56	40	14	–	–	–	–	–	3	7	–	–	1	11	15	–	–	–	–
Pulp	7	7	8	12	79	67	47	36	12	23	27	31	–	–	2	4	–	–	3	3	–	–	–	–
Krantenpapier	–	9	9	17	100	84	74	75	–	8	15	6	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ander papier en karton	?	44	56	49	?	41	29	32	?	10	8	8	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

¹⁾ In 1984-1986: Portugal 44% en Spanje 3%, dus E.G. (12) 69%.